

The importance of using methods and tools in improving writing skills in preschool children

Jizzakh state pedagogical university

The department of preschool education theory and methodology

Eshbekova Gulbahor

eshbekovagulbahor86@gmail.com

Abstract. This article discusses the importance of using methods and tools in the process of improving writing skills in preschool children. It provides information on how the effective application of methods and tools for developing writing skills in preschool educational institutions contributes to preparing children thoroughly for school education.

Keywords: *handwriting, fine motor skills, preschool education, communication, preschool age, child, writing ability, skill, knowledge, motor skills, speech, reading and writing skills*

Maktabgacha yoshdagi bolalarda yozish ko‘nikmalarini takomillashtirish jarayonida metodlar va vositalardan foydalanish ahamiyati

Jizzax Davlat Pedagogika Universiteti

Maktabgacha ta’lim nazariyasi va metodikasi kafedrasida o‘qituvchisi

Eshbekova Gulbahor

eshbekovagulbahor86@gmail.com

Значение использования методов и средств в процессе совершенствования навыков письма у детей дошкольного возраста

Джизакского государственного педагогического университета

Кафедры теории и методики дошкольного образования

Эшбекова Гулбахор

eshbekovagulbahor86@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada Maktabgacha yoshdagi bolalarda yozish ko'nikmalarini takomillashtirish jarayonida metodlar va vositalardan foydalanish ahamiyati haqida yoritilgan. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida yozish ko'nikmalarini takomillashtirish metod va vositalarining samarali qo'llanilishi bolani maktab ta'limiga puxta tayyorlashga xizmat qilishi to'g'risida ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: *qo'l yozuvi, mayda qo'l motorikasi, maktabgacha ta'lim, muloqot maktabgacha yosh, bola, yozish qobiliyati, ko'nikma, bilim, qo'l motorikasi, nutq, o'qish va yozish malakalari*

Аннотация. В данной статье рассматривается значение использования методов и средств в процессе совершенствования навыков письма у детей дошкольного возраста. Представлена информация о том, что эффективное применение методов и средств развития навыков письма в дошкольных образовательных учреждениях способствует полноценной подготовке детей к школьному обучению.

Ключевые слова: *почерк, мелкая моторика, дошкольное образование, общение, дошкольный возраст, ребенок, навыки письма, умение, знания, моторика, речь, навыки чтения и письма*

Kirish. Maktabgacha ta'lim tashkiloti bolalarni maktabga tayyorlash ishi ular tayyorgarlik guruhiga o'tishdan ancha oldin boshlanadi. Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiya va ta'lim ishlarining butun tizimi bolaning maktabga tayyorligini shakllantirishni ta'minlaydi. Maktabga tayyorgarlik guruhi boshqa yosh guruhlaridan farq qiladi, chunki u bolalar bog'chasida ta'lim dasturida ko'zda tutilgan ta'lim ishlarining barcha vazifalarini bajaradi. Tayyorgarlik guruhida bolalarning kunlik rejimga qat'iy rioya qilish talabchanligi sezilarli darajada oshadi. Yozish ko'nikmalarini takomillashtirish jarayoni bolalarda mayda motorika, vizual idrok, fazoviy tasavvur, nutq va tafakkurning

uyg'un rivojlanishini talab etadi. Shu bois maktabgacha ta'lim tashkilotlarida yozish ko'nikmalarini rivojlantirish metod va vositalarini ilmiy asosda tanlash dolzarb pedagogik muammo hisoblanadi.

Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun yetakchi faoliyat hamda yozish ko'nikmalarini rivojlantirish metodi – o'yin hisoblanadi. Yozishga oid o'yinlar (chiziqlarni davom ettirish, shakllarni birlashtirish, harfga o'xshash tasvirlarni topish) orqali bolalarda yozishga qiziqish uyg'otiladi. O'yin metodi bolaning psixologik zo'riqishsiz, tabiiy muhitda yozishga tayyorgarlik ko'rishini ta'minlaydi.

Usullar. Yozish elementlarini o'rgatishda rasmlar, kartochkalar, namunaviy chiziqlar, interaktiv taxtalar muhim ahamiyatga ega. Ko'rgazmali metod orqali bola harflarning grafik shaklini, yo'nalishini va joylashuvini vizual tarzda qabul qiladi.

Yozish ko'nikmalari takroriy mashqlar orqali shakllanadi. Qalamni to'g'ri ushlash, chiziqlar chizish, nuqtalarni birlashtirish, geometrik shakllarni chizish kabi mashqlar amaliy metodning asosini tashkil etadi.

Ushbu metod bolalarning eshitish, ko'rish, sezish va harakat analizatorlarini birgalikda faollashtiradi. Masalan, qum ustida yozish, plastilindan harf yasash, havoda harf chizish orqali bola yozish jarayonini chuqurroq his qiladi.

Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish (interaktiv ilovalar, sensorli ekranlar, multimedia materiallar) yozish ko'nikmalarini rivojlantirishda yuqori samaradorlik beradi. Bu metod bolalarning mustaqil faoliyatini qo'llab-quvvatlaydi:

yo'zish ko'nikmalarini takomillashtirish vositalari

didaktik materiallar (harf kartochkalari, chiziqli daftarlar, shablonlar);

tabiiy va sensor materiallar (qum, suv, don mahsulotlari, plastilin);

grafik vositalar (rangli qalamlar, markerlar, bo'yoqlar);

texnik vositalar (interaktiv doska, planshet, multimedia vositalari);

milliy va madaniy elementlarga asoslangan vositalar (xalq ertaklari, milliy naqshlar orqali chiziq mashqlari).

Met od nomi	O'yin metodi	Ko'rgaz mali metod	Multi media metodi	Sensor-integrativ metod	Interfaol jamoaviy metod
Qo'laniladigan vositalar	Didaktik o'yinlar, harf kartochkalari, rasmlar	Shablonlar, namunaviy harflar, rangli chizmalar	Interfaol doska, planshet, animatsiyalar	Qum, plastilin, ip, tabiiy materiallar	Guruhli topshiriqlar, harakatli o'yinlar
Kutiladigan pedagogik natija	Yozishga qiziqish va ijobiy motivatsiya shakllanadi	Harf shakllari vizual idrok orqali o'zlashtiriladi	Diqqat va mustaqil o'rganish faollashadi	Mayda motorika va sezgi orqali idrok kuchayadi	Guruhli topshiriqlar, harakatli o'yinlar Hamkorlik va muloqot ko'nikmalari rivojlanadi
Izoh	O'yin metodida bola tabiiy muhitda harf shakllarini va yozish elementlarini zo'riqishsiz o'rganadi.	Vizual materiallar bolaga harf shaklini aniq ko'rsatadi va eslab qolishga yordam beradi	Raqamli vositalar yordamida bola individual tarzda harflarni yozishni o'rganadi va	Bolalar sezgi organlari orqali harflarni his qiladi, bu yozish jarayonini chuqurroq tushunishga	Jamoaviy faoliyat bolada ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantiradi va mashg'ulotni qiziqarli qiladi.

	Bu yoshdagi bolalarda motivatsiya ni oshiradi		diqqatini jamlaydi.	yordam beradi.	
--	---	--	---------------------	----------------	--

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida yozish ko'nikmalarini takomillashtirish metod va vositalarining samarali qo'llanilishi bolani maktab ta'limiga puxta tayyorlashga xizmat qiladi. Bolalarda mayda qo'l matorika ko'nikmalarini rivojlantirish bo'yicha ishlarni muntazam ravishda olib borish, unga har kuni 3-5 daqiqa vaqt ajratish tavsiya etiladi. Buning uchun turli xil o'yinlar va mashqlardan foydalanish mumkin.

1-jadval.

Ular o'yinlar uchun ajratilgan soatlarda va yurish paytida ham amalga oshirilishi mumkin. yordam beradi. Ular o'yinlar uchun ajratilgan soatlarda va yurish paytida ham amalga oshirilishi mumkin.

Natijalar. Metodlarning o'zaro uyg'unligi, yosh xususiyatlariga mosligi va innovatsion yondashuvlar asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni yozish faoliyatining sifatini oshiradi hamda bolaning shaxsiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Metod va vositalarning uyg'unligi bolaning yozishga tayyorgarlik darajasini bosqichma-bosqich oshiradi.

“Harfli Haqiqat” metodiga moslashtirilgan interfaol mashg'ulot.

Metod g'oyasi: Har bir harf bolaning real hayotdagi sezgi tajribasi bilan bog'lanadi.

Namuna: “B” harfi

Bosqichlar:

Ko'rish: Bola bola, banan, bog' rasmlarini ko'radi.

Eshitish: Tarbiyachi “B” tovushini aniq talaffuz qiladi.

Sezish: Bola barmog'i bilan qumda “B” harfini chizadi.

Harakat: Havoda katta “B” harfi chiziladi.

Yozish: Daftarda nuqtalar orqali “B” yoziladi.

Natija: – harf chuqur esda qoladi; – yozish tabiiy va oson kechadi.

Tahlillar. Interfaol metodlar asosida tashkil etilgan mashg‘ulotlar maktabgacha yoshdagi bolalarda yozish ko‘nikmalarini shakllantirishda yuqori pedagogik samaradorlikka ega. Ayniqsa, “Harfli Haqiqat” metodida harfning real hayotiy tajriba bilan bog‘lanishi bolaning yozuvni ongli va qiziqish bilan o‘zlashtirishiga xizmat qiladi.

M.Montessorining pedagogik tizimida qo‘llaniladigan barmoq epchilligini rivojlantirish uchun didaktik mashqlar foydalidir. Shuningdek, maxsus tanlangan tayyorgarlik mashqlarini bajarish tavsiya etiladi:

-geometrik figuralarni chizish va soya qilish, sabzavotlar, mevalar, qo‘ziqorinlar, barglarning kontur tasvirlari; harflar elementlariga o‘xshash narsalarni chizish (bayroqlar, doiralar, bodringlar, qarmoqlar va boshqalar);

-burchaklar, kvadratlar, doiralar, yarim ovallar, halqalar, to‘g‘ri chiziqlar, yuqori va pastda yaxlitlash bilan chiziqlar va boshqalardan iborat chegaralarni chizish.

-yoylarni ifodalovchi, daftarning bir chetidan ikkinchi chetiga (qo‘lni rivojlantirish uchun) yupqa, katta chiziqlar chizish kabi mashqlar ham tavsiya etiladi;

-yuqoridan pastgacha nozik e‘gimli zarbalarni, shuningdek, tasvirlar va sakkiztalarni chizish (qo‘lning barmoqlarini rivojlantirish uchun).

Xulosa. Bu mashqlarda ko‘zning rivojlanishi va ko‘rishning to‘g‘riligiga, qog‘oz varag‘ida fazoviy yo‘nalishga, yozishda gigiyena qoidalariga rioya qilishga e‘tibor beriladi. Maktab amaliyotida bolaning qo‘li va ko‘zini yozishga tayyorlash bo‘yicha boy tajriba to‘plangan. MTT tarbiyachilari uni o‘rganib, maktab bilan birgalikda bu ishni olib borishlari maqsadga muvofiq bo‘ladi.

Yozish murakkab mahorat va maktabgacha yoshdagi bola unga to‘liq erisha olmaydi. Maktabgacha ta‘lim tashkilotlarida bolalarni yozishga tayyorlash muammosiga bir tomonlama e‘tibor beriladi. Ko‘pincha tayyorgarlikning faqat

individual jihatlari masalan, barmoq o'yinlarini o'ynashda mayda matorika ko'nikmalarini rivojlantirish, qo'l mehnati applikasiya mashg'ulotlarida, soya qilish mashqlarida rivojlanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Pespublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020 yil 22 dekabrda "Maktabgacha ta'lim va tarbiyaning Davlat standartini tasdiqlash to'g'risida"gi 802-sonli qaroriga 1- Ilova.
2. T.G'afforova, X. G'ulomova. G. Eshturdiyeva. 1-sinfda savod o'rgatish darslari. - T. O'qituvchi, 1996.
3. Shodieva Q. Maktabgacha yoshdagi bolalarni to'g'ri talaffuzga o'rgatish. – T.: O'qituvchi, 1995. – 178 b.
4. Shodmonova Sh. Oilada kichik maktab yoshidagi bolalarni milliy qadriyatlar asosida axloqiy tarbiyalashning pedagogika soslari. Ped. fan. doktori ... diss. avtoreferati. – T., 2001. – 23 b.
5. Babaeva D.R. Tevarak-atrofni o'rganishda maktabgacha kata yoshdagi bolalarning bog'lanishli nutqini rivojlantirish. Ped. fan. nomzodi... diss. avtoreferati. – T., 2001. –25 b.
6. Babanskiy Yu.K. Metodo obucheniya v sovremennoy obheobrazovatelnoy shkole. – M.: Prosvehenie, 1985. – 208 s.
7. Husanboeva Q. Adabiy ta'lim jarayonida o'quvchilarni mustaqil fikrlashga o'rgatishning ilmiy-metodik asoslari. Ped. fan. doktori... diss. T., 2007. – 240 b.
8. Husanboeva Q. Adabiyot – ma'naviyat va mustaqil fikr shakllantirish omili. – T.: Alisher Navoiy nomidagi Milliy kutubxona nashriyoti, 2009. – 368 b.